Färgelanda kommun

Kallelse
2023-05-24

Beslutsinstans: Folkhälsorådet

Datum och tid: onsdagen den 24 maj 2023 Kl. 09:00-12:00
Plats: Centrumhuset

1	**Val av protokolljusterare och justeringsdag**	
2	**Genomgång och godkännande av dagordning**	
3	**Föregående protokoll från Folkhälsorådet 2023-03-22**	**3 - 18**
4	**Förslag på nya prioriterade områden 2024–2027**	
5	**Folkhälsoinsatser**	
6	**Information ifrån folkhälsostrateg**	**19 - 36**

Förslag till beslut
Folkhälsorådet beslutar att godkänna ansökan om medel för utbildning av personal kring machofabriken.

Folkhälsorådet beslutar att godkänna insatserna avseende ´Bengtsson på dörren´.

Folkhälsorådet beslutar att ge ordförande i uppdrag att kunna ge slutgiltigt godkännande då detta är under arbete att få ansökan kring dessa.

Tjänsteskrivelse tillkommer.

7	**Information från Jolin Sewén, processledare suicidprevention Fyrbodals kommunförbund, informerar om suicidprevention**	
8	**Information från delregionala nämnden norra (DRNN).**	
9	**Folkhälsopris**	
10	**Folkhälsopris- förslag att höja till 5 000kr då vi ligger lägst i hela Fyrbodal samt har få nomineringar.**	

Färgelanda kommun

11 **Kommande sammanträden: 6/9 och 22/11**

12 **Övriga frågor**

Linda Jansson (M)
Ordförande

Marcus Larsson
Folkhälsostrateg

Datum och tid: Onsdag 22 mars 2023, kl. 09:00-12:00
Plats: Centrumhuset, konferensrum

Beslutande:
Linda Jansson (M), ordförande
Margurithe Zellén (KD)
Hanna Clemens (SD) ersätter Faraah Mohamud (C)

Övriga närvarande:
Johan Lundh, socialchef
Marcus Larsson, folkhälsostrateg
Izabel Flood, kommunsekreterare
Agneta Eriksson, VGR
Liza Kettil, VGR

Utses att justera: Margurithe Zellén

Paragrafer 1-13

Underskrifter

Ordförande: _____
Linda Jansson

Justerare: _____
Margurithe Zellén

Sekreterare: _____
Izabel Flood

Signature reference: 17b460f8-d6da-45f7-b8a1-487b711718dc

Innehållsförteckning

§ 1	Val av protokolljusterare	3
§ 2	Genomgång och godkännande av dagordning	4
§ 3	Föregående protokoll	5
§ 4	Besök via länk Agneta från regionen	6
§ 5	Folkhälsoinsatser 2023	7
§ 6	Information ifrån folkhälsostrateg	8
§ 7	Information från kommunala verksamheter och Närhälsan	9
§ 8	Information från delregionala nämnden norra (DRNN)	10
§ 9	Information ifrån Utbildningsnämnden	11
§ 10	Information ifrån Socialnämnden	12
§ 11	Folkhälsopris	13
§ 12	Mötesdagar	14
§ 13	Övriga frågor	15

Signature reference: 17b460f8-d6da-45f7-b8a1-487b711718dc

FHR § 1
Val av protokolljusterare

Folkhälsorådets beslut
Margurithe Zellén väljs till protokolljusterare.

Signature reference: 17b460f8-d6da-45f7-b8a1-487b711718dc

FHR § 2
Genomgång och godkännande av dagordning

Ordförande går igenom dagordningen för mötet och den godkänns.

Signature reference: 17b460f8-d6da-45f7-b8a1-487b711718dc

FHR § 3
Föregående protokoll

Ordförande ger möjlighet att kommentera/ställa frågor på protokollet från föregående sammanträde 2022-11-16.

Inga kommentarer eller frågor ställs.

Signature reference: 17b460f8-d6da-45f7-b8a1-487b711718dc

FHR § 4
Besök via länk Agneta från regionen

Folkhälsorådets beslut
Informationen läggs till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet
Agneta Eriksson från Västra Götalandsregionen (VGR) deltar digitalt och informerar om ”Samverkan folkhälsa VGR 2020–2023 mellan kommun och VGR”:

- VGR har inrättat en ny politisk organisation för åren 2023–2026,
- Samverkansavtalen över tid,
- Nuvarande avtal förlängs för tiden 2024 med möjlighet till ytterligare ett års förlängning,
- Nya avtal kommer tas fram i samverkan med representanter från kommuner och VGR och tecknas över en fyra års period med uppföljning årligen,
- En heltidsanställd folkhälsostrateg ska jobba på uppdrag av folkhälsorådet i Färgelanda kommun
- 50/50 finansiering mellan VGR och kommunen, 840 000 kr för vardera part,
- Folkhälsostretagen ska ha till gång till kommunledningen
- Kommunstyrelsen ska ställa sig bakom den årliga uppföljningen av Folkhälsorådet,
- Rekommendationer från VGR: prioritera långsiktiga och strategiska insatser, tänk på implementering redan dag ett samt folkhälsorådet ska ta fram prioriteringar utifrån båda parters styrdokument,
- Översyn av samtliga samverkansavtal med målet att bli mer lika inför 2026.

Signature reference: 17b460f8-d6da-45f7-b8a1-487b711718dc

FHR § 5
Folkhälsoinsatser 2023

Folkhälsorådets beslut
Informationen läggs till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet
Marcus Larsson, folkhälsostrateg presenterar de fyra folkhälsoinsatserna för år 2023:

1. Hjälpoteket med syfte att öka skolpersonals kunskap och kompetens kring kompensatoriska hjälpmedlen så att de kan ge rätt verktyg till elever.

2. Vårt Färgelanda slingor med syfte att skapa ett mer attraktivt centrum, där slingor ska bjudas in till aktivitet året om.

3. Samverkan socialsekreterare med syftet att samverka mellan socialtjänsten och Valboskolan åk 7–9.

4. Lelången cykel och gångbana bänkar med syftet att alla vuxna och barn ska kunna nyttja leden, och kunna ta en trevlig paus under promenaden.

Signature reference: 17b460f8-d6da-45f7-b8a1-487b711718dc

FHR § 6
Information ifrån folkhälsostrateg

Folkhälsorådets beslut
Informationen läggs till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet
Marcus Larsson, folkhälsostrateg, informerar om följande delar:

- Folkhälsa,
- Hälsans bestämningsfaktorer,
- Nationell folkhälsopolitik,
- Folkhälsoavtal,
- Ansvar och roller i Folkhälsorådet,
- Årshjul,
- Prioriterade insatsområden i folkhälsa,
- Mötestider för år 2023.

Signature reference: 17b460f8-d6da-45f7-b8a1-487b711718dc

FHR § 7
Information från kommunala verksamheter och Närhälsan

Ärendet utgick från dagordningen.

Signature reference: 17b460f8-d6da-45f7-b8a1-487b711718dc

FHR § 8
Information från delregionala nämnden norra (DRNN)

Folkhälsorådets beslut
Informationen läggs till handlingarna.

Signature reference: 17b460f8-d6da-45f7-b8a1-487b711718dc

FHR § 9
Information ifrån Utbildningsnämnden

Ärendet utgick från dagordningen.

Signature reference: 17b460f8-d6da-45f7-b8a1-487b711718dc

FHR § 10
Information ifrån Socialnämnden

Ärendet utgick från dagordningen.

Signature reference: 17b460f8-d6da-45f7-b8a1-487b711718dc

FHR § 11
Folkhälsopris

30 april är sista dagen för ansökningar till folkhälsopriset.
6 juni delas priset ut av Folkhälsorådet.

Signature reference: 17b460f8-d6da-45f7-b8a1-487b711718dc

FHR § 12
Mötesdagar

Folkhälsorådets beslut
Folkhälsorådet beslutar att fastställa sammanträdesdagar för 2023:

22 mars
24 maj
6 sep
22 nov

Med starttid 09:00.

Signature reference: 17b460f8-d6da-45f7-b8a1-487b711718dc

FHR § 13
Övriga frågor

Inga övriga frågor framfördes under sammanträdet.

Signature reference: 17b460f8-d6da-45f7-b8a1-487b711718dc

NETPUBLICATOR® VERIFIED

Detta dokument är elektroniskt signerat och juridiskt bindande.

Signed by: Linda Elisabeth Jansson
Date: 2023-04-02 10:07:32
BankID refno: 5acac03c-33c6-4a4d-bd0a-9958da7f3fc6

Förtroendevald: Linda Jansson

Signed by: MARGURITHE ZELLÉN
Date: 2023-04-02 11:32:51
BankID refno: 2f034f69-bac5-4d48-a7ab-1f69b4043850

Förtroendevald: Margurithe Zellén

Signed by: Izabel Ilona Flood
Date: 2023-04-02 11:57:18
BankID refno: d9f767c3-5c50-43bc-89df-6cdb26093aca

Kommunsekreterare: Izabel Flood

Signature reference: 17b460f8-d6da-45f7-b8a1-487b711718dc

Machofabriken är ett verktyg för arbete för jämställdhet och mot våld bland unga. Det består av filmer, övningar och samtalsunderlag som möjliggör starten på ifrågasättande av begränsande och destruktiva killnormer. Materialet är gjort för lärare, ungdomsledare, tränare, fritidspersonal, fältassistenter och andra som arbetar med unga från 13 år och uppåt.

Machofabriken vänder sig till ungdomar – oavsett kön – i åldrarna 13-25. Deltagarna får genom filmer, interaktiva övningar och samtal möjligheten att reflektera kring ämnen såsom vänskap och relationer, sexuella trakasserier, samtycke, våld och ungas utsatthet på nätet. Materialet är uppdelat i fyra teman och passen kan genomföras på 20 till 60 minuter samt är lätt att anpassa utifrån gruppen och verksamhetens förutsättningar.

Målet är att skapa förutsättningar för unga att leva friare liv och minska förekomsten av våld, kränkningar och trakasserier. Materialet är framtaget för att kunna användas inom skolan och i till exempel öppen ungdomsverksamhet, idrottsföreningar och tjej- och ungdomsjourer.

Machofabriken är en verksamhet som ägs gemensamt av Unizon och organisationen MÄN. Amphi Produktion har i samråd med ägarorganisationerna producerat Machofabrikens filmer och visst innehåll. Organisationen ROKS har under framtagandet av materialet bidragit med sin kunskap och erfarenhet.

Machofabriken har möjliggjorts med medel från Arvsfonden.

”Bengtsson på dörren”

av Marcus Bellatreccia

Arbetsmaterial

www.adessoproductions.se,
info@adessoproductions.se,
0709–639676

Inledning

Det här arbetsmaterialet har vi tagit fram utifrån de frågeställningar som har kommit upp när vi har mött elever och skolpersonal i samband med vår föreställning ”Bengtsson på dörren” sedan 2004. Vi hoppas att det ska kunna vara till stöd för dig som lärare/skolpersonal att arbeta vidare med dina elever.
Idag säger man att ca 400 000 barn i Sverige växer upp i familjer med riskbruk. Många gånger påverkas barn negativt av denna alkoholkonsumtion. Barn är lojala mot sina föräldrar och berättar oftast inte om hur illa de mår av föräldrarnas drickande. De hjälper till att bevara ”hemligheten” och de har lärt sig eller fått höra att de här frågorna pratar man inte om. Barnen behöver ha någon att tala med, någon som ser och förstår hur de har det.
Pjäsen öppnar på ett bra sätt upp möjligheten att tala om det som är hemligt. Den kan hjälpa de barn som är drabbade men den ökar också kunskapen och förståelsen, för dessa barn och deras situation, hos omgivningen.

Det är viktigt att du som arbetar med barn tänker efter vilken din egen inställning till alkohol är och att du svarar på barnens frågor på ett rakt och ärligt sätt.
Det finns många aspekter i den här problematiken så därför är materialet väldigt brett upplagt och du kan välja de delar som du vill ta upp och i vilken ordning du vill ta dem. Vi tror att bara du börjar arbeta med några av de här frågeställningarna så är diskussionen igång. Det är dessutom väldigt inspirerande att prata med eleverna om de här frågorna.
Det är åtminstone vår erfarenhet, efter många års arbete kring föreställningen!

Lycka till!

Björn Kruse och Marcus Bellatreccia
Adesso Productions

Det här materialet har fokus på samtalet och vår förhoppning är att fler lärare, och andra vuxna ute i skolorna, blir inspirerade och intresserade av att föra samtal om alkohol med eleverna

Diskussionsfrågor

I vissa frågor kan det vara bra att först låta barnen själva fundera/arbeta i tysthet var för sig och sedan diskutera i grupp. Andra frågor kan man diskutera direkt i gruppen.

- Vad kände och tänkte du medan du såg pjäsen?
- Vad kände och tänkte du efter pjäsen?
- Kunde du känna igen något i pjäsen från verkliga livet?
- Beskriv vad som hände i pjäsen?
- Hur är Peter? Vad är han för en kille? Vad gör han på sin fritid etc.
- Hur är Rolf? Vad är han för pappa? Beskriv honom.
- Peter kommer hem och frågar sin pappa, som är full, ”Har du glömt att vi skulle köpa nya gympaskor idag?” Hur känner sig Peter tror du?
- Peter var duktig i skolan, men till slut så orkade han inte mer, säger han. Vad är det han inte orkar? Varför orkar han inte?
- Vad tror du hände med Peters pappa?
- Vad tycker du Peter skulle/ska göra?
- Tycker Rolf, pappan, om Peter?
- Var är Peters mamma?
- Tror du Peter kan komma att må bra? Hur ska det gå till?
- Vad tror du Peter drömmer om?
- Hur ser Peters framtid ut?
- Tror du det kan bli bra mellan Peter och hans pappa i framtiden? Varför/varför inte?
- Hur skulle det kunna bli bättre?
- Vad skulle behöva hända/förändras?

Frågor om alkohol

- Vad tycker Peter om alkohol, tror du?
- Tror du att Peter själv kommer att dricka alkohol i framtiden? Varför/Varför inte?
- Vad tycker du om alkohol?
- Hur blir vuxna när de dricker sig fulla?
- Kan det vara ett barns fel att vuxna dricker alkohol?
- Vet du någon som har mått dåligt av att ha druckit alkohol?
- Har du någon gång mått dåligt av att någon annan, vuxen eller kompis, har druckit alkohol? Vad gjorde du då? Vad skulle man kunna göra?
- En vuxen som dricker för mycket, bl. a. så att hans/hennes barn mår dåligt, kallar man en alkoholist. Kan en alkoholist sluta dricka?
- Ett barn kan inte bota en vuxen som dricker för mycket. Varför inte det?

Övningsexempel

- Om någon erbjuder dig alkohol (öl, vin, sprit) vad skulle du göra då? Om det är din bästa vän som bjuder på alkohol har det någon betydelse? Om det är flera vänner? Använd gärna rollspel i klassrummet så att man får träna på hur man tackar nej till alkohol. Återkom till denna övning så att det blir ett inlärt beteende.

- Diskutera hur man skulle gå till väga för att berätta för sin lärare eller någon annan vuxen i skolan? Vad önskar man för reaktion? Prova detta i rollspel.

- Vad och hur ska de vuxna vara/göra för att det ska kännas bra för dig att berätta?

- Låt eleverna hitta på olika fortsättningar på föreställningen. Värdera inte – bara diskutera.

- Vad får du för bild av ordet ”Socialen”? Rita och berätta.
  Vi har med den här frågan för att det kan vara viktigt att diskutera Socialförvaltningen och dess roll. Det är bra om man kan bjuda in personal, från t ex Barn och familj eller mottagningsenheten på socialen, till klassen efter att man har pratat om den här frågan. Sen kan man diskutera om bilden förändrats efter besöket.

Värdegrundsdiskussionsfrågor

- I föreställningen är det en pappa som dricker för mycket alkohol. Är det bara pappor/män som dricker för mycket? Eller kan det även hända mammor/kvinnor? Är det någon skillnad på män och kvinnor som dricker sig fulla?

- Varför dricker man alkohol?

- Vem bär ansvaret när man dricker sig full?

- Är det lättare att träffa tjejer/killar om man dricker alkohol? Behöver man dricka alkohol för att träffa killar/tjejer?

- Hur mycket kan man själv bestämma över sin framtid och vad som ska ske i livet?

- Det finns ett uttryck som säger att alkoholen är en del av den svenska kulturen. Vad menar man då? Är det en viktig del? Vem bestämmer det?

- Om ett barn mår dåligt för att mamma eller pappa dricker alkohol, pratar man om det med sina kompisar eller andra vuxna?

- Rolf slår Peter. Varför slår vuxna barn? Är det bara pappor som slår sina barn?

- Vad menade skådespelarna när de sa att problemen kring alkohol är en stor hemlighet?

- Skäms Peter över sin pappa? Hur känns det att skämmas? Hur känns det att skämmas över något som man själv inte kan kontrollera?

- Om ett barns mamma eller pappa dricker mycket alkohol, är det barnet lika mycket värt som andra barn? Hur tror du det barnet känner sig?

- Vad får barn att må bra? Vad ska vuxna tänka på? Hur ska vuxna vara?

- Dricks det mycket eller lite alkohol i Sverige?

- Vem kan hjälpa ett barn om mamma eller pappa dricker alkohol, äter tabletter, eller gör något annat som gör att barnet mår dåligt?

Arbeta vidare inom olika skolämnen såsom exempelvis

Bild/drama

Låt eleverna göra collage över Peters känslor. De kan t. ex göra ett collage som beskriver hans nuvarande situation och ett som beskriver hur han önskar att det skulle vara. Se till att ha många olika tidningar och veckotidningar!
Använd er av de olika övningsexemplen på rollspel som står ovan.

Svenska

Låt eleverna skriva en fortsättning på historien. Vart tog pappan vägen? Vad hände med pappan? Vad händer med Peter och hans pappa? Vad händer med Peter?
Låt eleverna få välja att skriva antingen utifrån Rolfs eller utifrån Peters synvinkel och berätta vidare i Jag-form.

SO

Försök att hålla diskussionen kring alkohol levande. Ta upp olika delar av materialet vid olika tillfällen, istället för att göra allt på en gång. Vi vet att många barn redan från årskurs 7 börjar dricka flera gånger i månaden. Vi vet också att många barn mår väldigt dåligt av att vuxna i deras närhet dricker för mycket. Barn mår också dåligt om man har en psykiskt sjuk förälder även en fysiskt sjuk förälder kan påverka ett barn negativt. Om det bråkas mycket hemma, det kanske förekommer våld som man bevittnar eller utsätts för, kan också påverka ett barn. Även jobbiga skilsmässor där föräldrarna fortsätter bråka trots att de skilt sig kanske också påverka ett barn negativt. Genom att öppna upp för diskussion och öppenhet kring de här frågorna kan vi kanske också underlätta för barnen att våga berätta när de mår dåligt.

NO

Hur det kemiskt och biologiskt hänger ihop, t ex att om man växer upp med en mamma eller pappa som utvecklat ett beroende eller om det finns väldigt många i ens släkt, mostrar, farbröder, kusiner etc. som har gjort det, så löper man 4 ggr så hög risk, rent biologiskt, att själv utveckla ett beroende.

Telefonnummer och hemsidor för hjälp och information till barn och vänner till barn i familjer med olika problem.

Journummer

BRIS-hjälptelefon	116 111
Jourhavande präst	112
Kvinnofridslinjen	020 - 50 50 50 Även till anhöriga som vill ha råd.
Jourhavande medmänniska	08 – 702 16 80

Hemsidor med hjälp och information

För elever;
www.bris.se
www.1177.se/Stockholm/Tema/For-barn---vaga-beratta1/Interaktiv-bild_test/vagaberatta/
www.kollpasoc.se
www.drugsmart.se
www.maskrosbarn.org
www.umo.se
www.al-anon.se
www.unf.se
www.can.se
www.iogt-nto.se
www.1000mojligheter.se Våld i unga relationer
www.ungarelationer.se Mår du dåligt i din relation
www.unizonjourer.se Tjejjourer
www.gapf.se Förening som arbetar mot hedersrelaterat våld och förtryck
www.tjejzonen.se Stöd för tjejer med psykisk ohälsa
www.novahuset.com Stöd och rådgivning till personer som blivit utsatta för sexuellt övergrepp, online eller offline
www.storasyster.org För personer som utsatts för sexuella övergrepp
www.teamtilia.se För ungdomar som behöver stöd för ökad psykisk hälsa
www.friskfri.se Riksförening mot ätstörningar
www.shedo.se Självskadebeteende och ätstörningar
www.mind.se Självmordslinjen, ger stöd och hopp och motivation till att vilja leva/söka hjälp

Chatt:
www.jourhavandekompis.se
www.maskrosbarn.org
www.bris.se

För vuxna;
www.alkoholhjalpen.se
www.alna.se
www.kontraktsmetoden.se
www.avstod.se

Litteraturförslag

- **Svinalängorna**, Susanne Alakoski, Albert Bonnier, 2007
- **Pojken som kallades Det**, Dave Pelzer, MånPocket, 2002Alkohol, alkovråål**,** Elisabeth Hagborg, Alfabeta, 1999
- **Flodhästen i vardagsrummet: om medberoende och om mötet med barnet inom oss**, Tommy Hellsten, Cordia, 1998
- **Barn i familjer med missbruksproblem**, Frid A. Hansen, Studentlitteratur, 1995
- **Kriget är slut,** Morgan Alling, 2010
- **Mig äger ingen,** Åsa Linderborg, 2008
- **Fienden,** Tanya Landman, 2008
- **Som en gatuhund,** Jali Madi Susso, 2021
- **Krigarkungens sal,** John Flanagan, 2007
- **Jag minns varje slag,** Daniel Thollin, 2020
- **Gorlans ruiner,** John Flanagan, 2004
- **Nu är pappa hemma,** Christina Wahldén, 2013

Filmförslag

- **Isblomma**, Bona Via, www.bonavia.se
- **Hemligheten**, Måsen film AB, www.masenfilm.se
- **When a man loves a woman** (Drama, USA 1994)
  I rollerna: Andy Garcia, Meg Ryan, Regi: Luis Mandoki
- http://www.drugsmart.com/data/drugsmart/media/news/image/05/89/07/13/38a50c4e330b26c6**Krigaren själ** (Drama, Nya Zeeland 1994)
  I rollerna: Rena Owen, Temuera Morrison, Regi: Lee Tamahori
- **Mig äger ingen** (Drama, Sverige, 2013)
  I rollerna: Mikael Persbrandt, Ida Engvoll, Regi: Kjell-Åke Andersson

Arbeta vidare inom personalgruppen

- **Skolverket.se**, http://www.skolverket.se/skolutveckling/miljo-och-halsa/elevhalsan/sju-timmar-om/barn-som-anhoriga/planera-1.227532

  Barn som anhöriga. Många fler elever än man hittills trott har allvarliga svårigheter hemma. Enligt forskningen påverkar detta skolresultaten. Materialet är ett stöd i arbetet med att ge dem likvärdiga förutsättningar att nå målen i skolan.

Ansökan om utvecklingsmedel från Folkhälsorådet

Insatsens namn: ”Ett redskap för jämställdhetsarbete på Valboskolan 7-9”

Ansökningsdatum: 2023-04-12

Ansökan avser år: 2023

Ansökt belopp (max 50 % av den totala kostnaden): 60 000 :-

Sökande organisation: Valboskolan 7-9, Färgelanda kommun

Kommunala verksamheter ska förankra ansökan hos sektorchef innan ansökan lämnas in.
Har ansökan förankrats hos sektorchef? *JA* ☒ *NEJ* ☐

Kontaktuppgifter till ansvarig för ansökan:

Mattias Wetterwik

0528 – 567 362

mattias.wetterwik@fargelanda.se

Enligt Dataskyddsförordningen art. 13 har du rätt att få information om hur dina personuppgifter hanteras. Grunden till behandlingen är samtycke och du har rätt att återta detta. Uppgifterna kommer användas för att kontakta er om Folkhälsorådets beslut av er ansökan, komplettering av ansökan eller andra frågor som rör er ansökan. Uppgifterna kommer att lagras under en längre tid. Du har rätt till registerutdrag, att få uppgifterna raderade och till rättningar. Du har även rätt till att lämna klagomål till Datainspektionen.

☒ *Jag samtycker att mina personuppgifter hanteras enligt ovan bestämmelser.*

Bakgrund: Under de sista åren har vi stora utmaningar med en machokultur bland dagens ungdomar som påverkar väldigt många av våra elever på ett eller annat sätt. Vi har försökt på flera olika sätt att jobba med denna utmaning; med hela klasser i form av studiepass i årskurs 7, i olika grupper exempelvis på sex- och samlevnadsdagarna för årskurs 9, via föräldramöten endast med vårdnadshavare till pojkar i årskurs 9. Vi känner dock att vi behöver ta ett större omfattande tag med denna mycket aktuella och stora utmaning. Vi har fått tips om att det finns företag som är experter inom detta område och som håller utbildningar i ett förebyggande arbete. Vi tror att en sådan utbildning av vår personal skulle få önskade effekter både på kort och lång sikt.

Vad är machokultur och hur påverkas och utvecklas dagens ungdomar, samt vad säger machokulturen? Detta ser vi som en del av ett mönster där normer för kön och heterosexualitet skapar regler och förväntningar på tjejer att vara passiva, kontrollerande men samtidigt sexuella objekt för killar. Killar förväntas vara aktiva, ta för sig och ha rätt till andras kroppar.

Exempel på machokultur: Dessutom kan egenskaper och fenomen som kontrollbehov, auktoritet, konkurrens, självständighet, aggressivitet och våldskapital kopplas till den hegemoniska maskuliniteten.

Vad beror machokulturen på? Machokulturen har uppkommit för att vi i dagens samhälle fortfarande har samma tankesätt som våra förfäder hade på stenåldern. Den kulturen och patriarkatet är skadliga strukturer som måste försvinna. Detta händer inte om vi som individer börjar prata om dessa problem och vad det beror på.

Hur påverkas samhället av machokulturen? Machonormen påverkar arbetsmiljön. I en machokultur är vissa beteenden det normala, som att hålla känslor för sig själv eller att inte be om hjälp. Självsäkerhet, kaxighet och att det är tillåtet med lite våld är också en del av machonormen som sätter en ram för hur vi förväntas vara på vissa arbetsplatser.

Hur påverkas killar av machokulturen? Pojkar lär sig från ung ålder att hålla tillbaka sina känslor, vilket kan resultera i psykisk ohälsa eller till och med att unga män begår självmord. Det som kallas machokultur är egentligen en samling av normer om hur killar och män förväntas vara. *Källa: www.svaren.nu/vad-ar-machokultur/*

Målgrupp/deltagare: Eleverna på Valboskolan 7-9 är målgruppen för detta projekt som innebär en utbildning av personalen på skolan, som då blir deltagare. Genom denna utbildning

kan metoder och arbetssätt för att förebygga machokultur implementeras i verksamheten och undervisningen på Valboskolan 7-9.

Aktiviteter inom ramen för insatsen/utvecklingsarbetet:

En utbildning av skolans personal på 6 + 4 timmar.

Hur arbetar ni med målgruppen/deltagarnas delaktighet?

Detta är utbildningens innehåll, tidsåtgång samt kostnad. *Källa: www.machofabriken.se*

Utbildningspaket
Ett heltäckande utbildningspaket med utgångspunkt i Machofabrikens metodmaterial. I paketet ingår material samt två utbildningstillfällen: en grundutbildning och en fördjupningsutbildning.

Längd: 6 + 4 timmar (inklusive pauser och lunch)
Målgrupp: ledare
Pris: 50 000 kronor

GRUNDUTBILDNING
Beskrivning: En heltäckande utbildning med utgångspunkt i Machofabrikens metodmaterial. Under utbildningen varvas teoretiska moment med att deltagarna själva får prova på olika övningar ur materialet. Stor vikt läggs vid att deltagarnas egna erfarenheter och reflektioner. Lämpar sig för grupper på upp till max 20 deltagare. Licenser till det digitala metodmaterialet ingår för alla deltagare i ett år.
Tema – Normer och lådor
Deltagarna får bekanta sig med lådan som verktyg för att skapa konstruktiva samtal kring normer i allmänhet och killnormer i synnerhet. Deltagarna får här prova på olika övningar ur metodmaterialet parallellt med samtal kring att själva inta rollen som ledare.

- Varför arbeta med Machofabrikens metodmaterial?
- Vad är normer och hur påverkar de våra liv?
- Hur används “lådan” som koncept i metodmaterialet?
- Hur påverkar personers bakgrund ens möjligheter och livsutrymme?

Tema – Våld

Deltagarna får genom övningar och samtal möjlighet att bredda sin våldsförståelse. Temat utgår från de olika typer av våld som lyfts under metodmaterialets olika pass samt hur våld kan se ut online.

• Vad utgör skyddsfaktorer för att förhindra att lindrigare våld bland unga inte eskalerar till grövre?
• Hur kan okunskap om våld i sig vara en faktor som ökar risken för våldsutsatthet?
• Vilka former av våld möter ungdomar online?

Tema – Att organisera arbetet med Machofabriken

Under temat får deltagarna ta del av tips och erfarenheter kring hur man kan organisera arbetet med Machofabriken i olika typer av verksamheter såsom skolor, fritidsgårdar eller idrottsföreningar. Utrymme ges även för deltagarna att utbyta egna erfarenheter samt påbörja processen med att organisera arbetet med Machofabriken med fokus på den egna verksamheten.

• Hur kan arbetet med Machofabriken organiseras i er verksamhet?
• Hur kan metodmaterialet anpassas till en öppen ungdomsverksamhet där deltagare kan komma och gå?
• Är det bra att dela in grupper i killar respektive tjejer i Machofabriken?
• Vilket motstånd och vilka möjligheter är vanligt förekommande i jämställdhetsarbete med unga?

FÖRDJUPNINGSUTBILDNING

Längd: 4 timmar (inklusive pauser)

Beskrivning: utbildningen riktar sig till ledare som tidigare har genomgått Machofabrikens grundutbildning och som har praktisk erfarenhet av att arbeta med dess metodmaterial. Utöver en fördjupning i teorin läggs stor vikt vid utbyten deltagarnas egna erfarenheter av att arbeta med Machofabriken. Fokus för fördjupningsutbildningen är beroende av gruppens behov, i dialog med beställaren avgörs viktningen av innehållet i fördjupningsutbildningen. Lämpar sig för grupper på upp till max 20 deltagare.

Observera att det i detta paket inte ingår processledning eller löpande metodhandledning.

Syfte och mål med insatsen/utvecklingsarbetet

Machofabriken är ett metodmaterial för praktiskt arbete för jämställdhet och mot våld tillsammans med unga. Fokus ligger på normer för manlighet och hur de påverkar oss alla.

Färgelanda kommun

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

Filmerna och övningarna erbjuder verktyg att utforska och reflektera kring förväntningar, attityder och begränsningar utifrån destruktiva könsroller.

Tidsplan för insatsen/utvecklingsarbetet: Från: 2023-06-01 till 2024-06-01. Första året tänker vi oss en generell implementering till skolans samtliga elever genom den utbildning som vår personal får och som sedan kommer implementeras i skolans undervisning. Tanken är med andra ord att man på skolan kommer igång med det arbete som Machofabriken lärt ut i sina utbildningar och att man på längre sikt tänker ett bestående upplägg, se nedan.

Hur planerar ni för att arbetet ska fortlöpa efter att medlen från Folkhälsorådet tar slut (under förutsättning att insatsen/utvecklingsarbetet varit lyckat).

Då medlen från Folkhälsorådet kommer att gå till en utbildning för personal där metoder och arbetssätt ska implementeras i skolans verksamhet så ser vi att detta arbete kommer att fortlöpa under lång tid framöver.

Ovan beskrivet hur vi tänker i ett allmänt perspektiv under det första året för att komma igång med projektet som också då riktas till skolans alla elever och personal.

Efter det första året med implementering tänker vi oss att först och främst rikta insatsen som vi tillgodosett oss via Machofabrikens utbildningspaket till eleverna i årskurs 7. I årskurs 7 har vi ett pass varje vecka som heter studiepass, där vi tänker oss ett löpande arbete med jämställdhet och machokultur kommer att ingå. Då studiepassen ligger placerat i årskurs 7 så blir det en naturlig del av det innehåll som våra elever i denna årskurs får ta del av. Det innebär på sikt att alla våra elever tagit del av detta jämställdhetsarbete inkl machokultur då det fortlöpande är en del av innehållet i våra studiepass i årskurs 7.

Eventuella samverkanspartners:

Namnge era eventuella samverkanspartners i arbetet.

Insatsens/utvecklingsarbetets koppling till Folkhälsorådets prioriterade områden

☐ Det tidiga livets villkor

Området fokuserar på åldrarna 0-5 år. Det innefattar barns rätt att få en bra start i livet med goda uppväxtvillkor. Barn som haft möjlighet att utveckla de grundläggande förmågorna tidigt i barndomen får en mer stabil grund att stå på och i förlängningen bättre hälsa.

☐ Kunskaper, kompetenser och utbildning

Området innefattar såväl behörighet till gymnasiet som högskole- och universitetsutbildning men även kompetenser och kunskaper som förvärvas genom föreningsliv, vuxenutbildningar, yrkesutbildningar och studieförbund.

☒ Levnadsvanor

Flera av förutsättningarna för en god hälsa påverkas av livsvillkoren och av individens egna val och levnadsvanor. Individers levnadsvanor skiljer sig åt beroende på deras sociala miljö, utbildningsnivå och ekonomiska förutsättningar. Flera av levnadsvanorna, exempelvis rökning, alkohol, dåliga matvanor, fysisk inaktivitet och sömnproblem är riskfaktorer för att insjukna i bl.a. cancer och hjärt- och kärlsjukdomar.

☒ Kontroll, inflytande och delaktighet

Människors kontroll över sitt eget liv, tillit till andra, inflytande och delaktighet i samhället är centrala områden för att uppnå jämlik hälsa. Att känna delaktighet, bli sedd och hörd är grundläggande för välbefinnande och är centrala skyddsfaktorer för hälsan.

Har ni vid planering av insatsen/utvecklingsarbetet tagit hänsyn till barnkonventionen?

☒ *JA* ☐*NEJ*

Om ja beskriv hur:

Artikel 13 – Barn har rätt till yttrandefrihet; att tänka, tycka och uttrycka sina åsikter, med respekt för andra personers rättigheter.

Barnet ska ha rätt till yttrandefrihet. Denna rätt innefattar frihet att oberoende av territoriella gränser söka, ta emot och sprida information och tankar av alla slag, i tal, skrift eller tryck, i konstnärlig form eller genom annat uttrycksmedel som barnet väljer.

Budget och finansiering:

Hur mycket ansöker ni om från Folkhälsorådet? 60 000:-

Ett heltäckande utbildningspaket med utgångspunkt i Machofabrikens metodmaterial. I paketet ingår material samt två utbildningstillfällen: en grundutbildning och en fördjupningsutbildning = 50 000:-

Fysiska metodböcker som innehåller teori och instruktioner för ledare och ordinarie pass.

Böckerna kostar 500 kr/styck.

500:- x 20 st = 10 000:-

Hur mycket avser ni att bidra med i egen finansiering? 80 000:-

6 + 4 timmar för 20 personal. 1 arbetad timme för en högutbildad medarbetare kostar minst 400 kronor enligt en schablon från HR-avdelningen.

400:- x 10 timmar x 20 personal = 80 000:-

(Den egna finansieringen kan vara nedlagd arbetstid, ange då summan för arbetskostnaden.)

Beskrivning	**Belopp**	**Egen finansiering***	**Övrig finansiering****	**Ansökan Folkhälsorådet**
Utbildningspaket Metodböcker	50 000:- 10 000:-	80 000:- Arbetstid.	*Summa*.	60 000:-

* Den egna finansieringen kan vara nedlagd arbetstid, ange hur ni räknat för att få fram summa: *Ange hur ni räknat för att få fram summan för nedlagd egen arbetstid*

** Övrig finansiering innebär om ni exempelvis sökt finansiering från andra organisationer eller företag. *Ange vem eller vilka ni som bidrar med övrig finansiering.*

Ansökan skickas till:
Folkhälsorådet
Färgelanda kommun
458 80 Färgelanda

Alternativt via mejl till: marcus.larsson@fargelanda.se

Bengtsson på dörren

Sedan 2005 har pjäsen spelats flitigt ute på skolor runt om i landet för elever från årskurs 4 och uppåt. Vi har under åren haft förmånen att möta över 60 000 barn och vuxna.

Resultatet har genom åren varit överväldigande positivt och responsen har varit fantastisk från elever, skolpersonal och stödgrupperna.
Vi vet att föreställningen och samtalet gör skillnad och har lett till att många barn vågat släppa på sin hemlighet och hittat till de olika stöd som finns.

I föreställningen får vi möta och följa en ensamstående pappa och hans åriga son i deras kamp med livet kring alkoholens baksida.
Pjäsen baseras på skådespelarnas egna erfarenheter.

Efter föreställningen har vi ett samtal direkt med eleverna där vi tar upp;

- Det är aldrig ett barns fel att någon vuxen dricker alkohol.
- Du är inte ensam.
- Berätta för någon vuxen som du känner förtroende för.
- Det finns hopp och hjälp.

En av skådespelarna berättar hur han tog på sig skulden och började hålla allt som en hemlighet när hans mamma började dricka alkohol varje dag.

Vi rådfrågar eleverna vem eller vilka man tycker att sonen i pjäsen skulle kunna berätta sin hemlighet för, så han kan få hjälp och stöd i sin situation. Här prata vi också om vänskap och mobbing.

Lokala stödfunktioner bjuds in att presentera sin verksamhet.
Det är viktigt att barn får möjlighet att prata enskilt eller i grupp om sina känslor och erfarenheter.

Arbetsmaterial till skolpersonalen inkluderas. Det hjälper dem att fortsätta diskutera ämnet med eleverna i klassrummet. I materialet finns även information med olika tips på journummer och hemsidor dit man kan vända sig för att få mer kunskap och hjälp.

Adesso erbjuder...

En heldag med 3 elevföreställningar.
Antal: c:a 75 elever per föreställning.
Tid: 75 minuter inklusive samtal.
Från: Årskurs 4 och uppåt.

Pris: 35 000:- inklusive samtliga omkostnader.

För mer information och bokning:
0709-639676
info@adessoproductions.se
www.adessoproductions.se

Publikröster
Under vårt besök i Avesta var Sveriges Radio P4 Dalarna på plats.
Lyssna på inslaget

Reportage från Storfors.
Lyssna på inslaget

Blandade publikrekflektioner
Se bildspel

Referenser
Sofie Ceder
Folkhälsosamordnare Ronneby Kommun
0457-618961
sofie.ceder@ronneby.se

Camilla Eriksson
Helsingborgs stödgrupper
042-107551
camilla.eriksson@helsingborg.se

Kommunledningskontoret
Folkhälsostrateg
Marcus Larsson
0528-567 126
marcus.larsson@fargelanda.se

Folkhälsorådet

Tjänsteskrivelse ansökan ”Machofabriken”

Beslutsförslag
Folkhälsorådet beslutar att godkänna sektor Valboskolans ansökan om 60 000 kronor för att genomföra insatsen ”Machofabriken”.

Motivering
Insatsen har en tydlig koppling till de prioriterade insatsområdena 1) *de tidiga livets villkor 2) kunskaper, kompetenser och utbildning* men det går även att se kopplingar till det prioriterade området *kontroll, inflytande och delaktighet.* Utifrån skolans personals upplevelser av en machokultur som nu finns på skolan gör för tryggheten för skolans elever, så anser jag att machofabriken är helt i linje med vad skolans elever behöver utbildning och upplysning kring.

Finansiering
Valboskolan ansöker om 60 000 kr ifrån folkhälsorådet fördelat på 50 000 kr i utbildningskostnad samt 10 000 kr för metodböcker.
Valboskolan avser att själva bistå med 80 000 kr i form av arbetstid. 6 + 4 timmar för 20 personal. 1 arbetad timme för en högutbildad medarbetare kostar minst 400 kronor enligt en schablon från HR-avdelningen. 400:- x 10 timmar x 20 personal = 80 000:-

Ärendebeskrivning
Valboskolan 7-9 ansöker om medel för att genomföra en utbildningsinsats för pedagoger i arbetsmetoden ”machofabriken”. De utbildade pedagogerna skall första året genomföra detta med skolan samtliga elever för att sedan i framtiden genomföra metoden åk 7 på skolan. Det kommer implementeras i verksamheten och vara ett stående inslag för alla som går åk 7 på Valboskolan. Att skolan vill göra denna satsning beror på ett behov de ser kring att jobba långsiktigt och strategiskt med elevers syn på machokultur och vad den för med sig.
Det en machokultur för med sig är en norm där tjejer förväntas vara passiva och objektifieras. Den medför också en heterosexuell norm där killar i sin tur förväntas vara fysiskt starka och där våld en väg till makt och respekt. Allt detta leder till en toxisk maskulinitet och ett ojämnställt samhälle.

Utifrån denna beskrivning av hur det ser ut på skolan så vore detta arbetssätt med ”machofabriken” något som i det långa loppet kommer gynna alla elever, såväl de som blir utsatta som de som utsätter andra. Med ”machofabriken” får eleverna en utbildning kring vänskap, våld, relationer mm. Det kommer också föra med sig ett förtydligande för de vuxna på skolan vad våld är och vad det för med sig och vikten av att jobba med detta på ett mycket tydligt, strukturerat och övergripande sätt för att öka elevers trygghet på skolan vilket i sin tur kommer påverka de faktiska skolresultaten. Materialet är fördelat på fyra kapitel:
Kapitel 1: Normer och lådor
Kapitlet handlar om hur killar och män påverkas av de normer och förväntningar som finns kring hur de ska se ut, bete sig eller tycka.
Kapitel 2: Våld och samtycke
Kapitlet handlar om olika typer av våld, samtycke och frivillighet, samt utsatthet på nätet.
Kapitel 3: Makt och relationer
Kapitlet handlar om hur våra relationer påverkas av makt och normer.
Kapitel 4: Att känna efter
Kapitlet handlar om vikten av att vara inkännande gentemot andra och sig själv, samt kunna lyssna och kommunicera om sina och andras känslor.

Marcus Larsson
Folkhälsostrateg